

“Ik vind mezelf een gewetensvolle advocaat. Ik ben niet blind voor de ellende van slachtoffers.”

Strafpleiter Jan Vlug (48) verdedigde Jasper S., die onlangs achttien jaar cel kreeg voor de moord op Marianne Vaatstra. 'Ik wilde Jasper S. een gezicht geven.'

TEKST IVO VAN WOERDEN FOTO'S MERLIJN DOOMERNIK

'Als ik hem straf had kunnen besparen, had ik dat gedaan'

Les 1

Kijk uit voor ijdelheid

"De zaak Marianne Vaatstra is bij toeval op mijn pad gekomen. De piketadvocaat heeft eerst kantoor Anker & Anker gevraagd om Jasper S. te verdedigen, maar zij hadden in het verleden vader Bauke Vaatstra al bijgestaan en konden de zaak daarom niet aannemen. Ze gaven een lijstje door met andere kantoren. Daardoor ging bij mij de telefoon. Ik heb alles uit mijn handen laten vallen en ben daarheen gereden. Op het bureau zag ik Jasper S. voor het eerst. Hij zei: 'Dat je mij nog bij wilt staan.' En hij bekende.

Als je bij een zaak als deze wordt betrokken, krijg je ineens alle media op je dak. Die willen iets van je en praten je naar de mond. Ijdelheid is ook mij niet vreemd. Maar je moet wel blijven denken: het is ze allemaal niet om Jan Vlug te doen, het gaat om de zaak. Als een ander daarin advocaat was geweest, had hij al die verzoeken gekregen.

Ijdelheid ligt in de strafrechtadvocatuur altijd op de loer. Gelukkig heb ik een nuchtere vrouw uit de Achterhoek die me met beide benen op de grond houdt. Al is het natuurlijk wel leuk dat jij hier zit en dat dit interview in *Trouw* komt. Het

is ook leuk om een keer aan te schuiven bij 'Pauw & Witteman'. Ik heb ook geen spijt van het beruchte 'Nieuwsuur'-interview waar zoveel commotie over was omdat ik in de uitzending vertelde dat Jasper S. al na tien minuten bij mij had bekend. Ik zou dat zo weer op dezelfde manier doen. Alleen zou ik er nu expliciet bij zeggen dat hij me toestemming had gegeven om dat te vertellen. Er zat een strategie achter: ik wilde hem een gezicht geven én ik wilde mensen die niet konden geloven dat hij het had gedaan laten weten dat ze niet meer aan zijn onschuld moesten vasthouden.

Veel collega's vonden dat dat niet in het belang van mijn cliënt was. Zij vonden dat ik mijn beroepsgeheim had geschonden, terwijl ik de enige was die dat kon beoordelen. Er is hier overigens ook een stapel brieven en e-mails binnengekomen van mensen die het geweldig vonden dat we er geen doekjes om wonden.

Een geruchtmakende zaak als deze is niet perse iets dat ik ambieer. Mijn ambitie ligt bij het doen van interessante zaken. Veel mensen denken dat die ingewikkelde liquidatiezaken in de Amsterdamse onderwereld het hoogst haalbare zijn, maar het is niet wat ik zoek. Een mooie zaak is voor mij een mooie cliënt. Jasper S. is zo iemand: een aardige, normale, intelligente man. Iemand die geen druk bij je legt, een man die vertrouwen in je heeft."

Les 2

Echte gerechtigheid bestaat niet

"Vader Vaatstra heeft zich hardop afgevraagd of ik een geweten heb. Ik vind mezelf een gewetensvolle advocaat. Ik geef slachtoffers een hand voor de zitting. Al ben ik er op dat moment niet voor hen, ik ben niet blind voor hun ellende. Voor de gruwel van wat hen is overkomen.

Het systeem bepaalt dat een verdachte vertegenwoordigd moet worden en dat is maar goed ook. Iedereen moet zich kunnen verdedigen. Het is mijn werk om dat zo goed mogelijk te doen in het belang van mijn cliënt.

Natuurlijk zoek ik daarbij naar mazen in de wet en kijk ik of het Openbaar Ministerie fouten heeft gemaakt. Dat kan in het voordeel van mijn cliënt zijn. Op de politieacademie, waar ik les geef, krijg ik regelmatig de vraag: 'Hoe kun je een misdadiger verdedigen?' Alsof ik de boosdoener ben. Ik zeg dan: 'Jullie moeten zorgen dat het bewijs er ligt.

Ik neem verder niet de beslissingen, dat doet de rechter. Als iemand wordt vrijgesproken moet je mij niet de schuld geven, maar naar jezelf kijken. Dan heb je blijkbaar je werk niet goed gedaan' ▶

En ja, als iemand bij mij de misdaad bekent zoals Jasper S. dat heeft gedaan, maar ik een mogelijkheid zie om hem een straf te besparen, dan zou ik daarvoor gaan. Als er in de Vaatstra-zaak zo'n kans was geweest, had ik dat ook gedaan. Ik snap dat dat haast niet te begrijpen is voor iemand die verder van het rechtssysteem af staat, maar het is mijn werk.

Je moet de strafmaat niet aan de burger overlaten, nooit de onderbuik laten bepalen wanneer een daad vereffend is. Want waar neem je genoeg mee? Met tien jaar gevangenisstraf? Twintig jaar? De doodstraf? Krijg je daar je geliefde mee terug? Een misdaad kan nooit meer worden goedge maakt. Het systeem is er om daar een weg in te vinden. We moeten accepteren dat wat we onder 'gerechtigheid' verstaan, gebrekkig is."

Les 3

Een bevoorrecht leven schept verplichtingen

"Tot op heden mag ik in mijn handjes knijpen. Iedereen leeft nog. Niemand in mijn naaste omgeving is vreselijk ziek. Het kan zo niet blijven, maar tot nu toe is er niets misgegaan in mijn leven. Ik heb een bevoorrechte jeugd gehad: veilig en plezierig met lieve zorgzame ouders.

Ik groeide samen met mijn zus op in Zaltbommel, waar mijn ouders een winkel hadden, gestart door en vernoemd naar mijn opa. Die heette ook Jan Vlug. We verkochten van alles: van ijzerwaren tot luxe huishoudartikelen. Ik heb altijd in die winkel geholpen: uitpakken, prijzen, verkopen. Ik was de gedoodverfde opvolger van mijn ouders.

Na het atheneum moest ik eerst in het leger. Omdat ik daar geen zin in had, zeiden mijn ouders dat ik dan maar een studie moest gaan volgen. Ik was een volstrekke alpha en daarmee lag een rechtenstudie voor de hand. Dat had ook wel enige statuur.

Ik was de eerste in de familie die naar de universiteit ging. Het was een hele overgang: ik ging op kamers wonen in Nijmegen en kwam in een totaal andere wereld terecht met mensen uit heel andere milieus. Ik ben vol in dat studentenleven gesprongen, vandaar dat ik zeven jaar over mijn studie heb gedaan.

Van begin tot einde heb ik die studie vreselijk gevonden. Ik kon er niks mee. Het was saai en droog. Maar ik was op een gegeven moment zo lang bezig dat ik door heb moeten zetten om het toch nog af te krijgen. Toen het tijd was om te

gaan werken, had mijn vader al aan zien komen dat ik de winkel niet zou overnemen. Ik had al mijn hele leven spijkers en kop- en schotels verkocht. Ik zag het niet zitten om daar weer naar terug te keren. Inmiddels heeft hij de winkel verkocht.

Toen ik eindelijk was afgestudeerd en die saaie boeken dicht had geslagen, zei ik: 'Wat het ook wordt, niets juridisch'. Mijn beste vriend was toen al advocaat en had een algemene praktijk. Hij suste me en zei: 'Loop nou eerst eens een tijdje met mij mee. De werkelijkheid is heel anders dan de studie.'

Al na een paar dagen was ik om: dit moest het worden. Ik vond het geweldig om met al die droge kennis die ik in al die jaren had opgebouwd, anderen van dienst te kunnen zijn. Dat je zo structurele verbeteringen in het leven van iemand kunt aanbrengen. Uitkeringen die waren stopgezet werden toch weer toegekend. Echtscheidingen werden enigszins humaan uitgewerkt.

Echt, ik ben heus niet uit filantropische overwegingen advocaat geworden, maar het mooiste dat er is, is dat je je minderbedeelde medemens een handje kunt helpen. En je wordt er nog voor betaald ook.

Nu zit ik twintig jaar in het vak en denk vaak terug aan Zaltbommel. Hoe zou het met mij zijn gegaan als ik toch in de winkel was beland? Dan was het ook prima geweest hoor, begrijp me niet verkeerd. Maar als ik die weg had bewandeld, was ik veel minder makkelijk in contact gekomen met andersoortige mensen. Ik heb ervan geleerd dat ik enorme mazzel heb gehad in het leven. Dat schept verplichtingen: als je kunt, moet je iets terug doen."

Les 4

Niemand is alleen maar slecht

"Toen ik eenmaal wist wat ik wilde, heb ik veel moeite moeten doen om ertussen te komen. Ik geloof dat ik wel vierhonderd sollicitatiebrieven heb verstuurd. Uiteindelijk werd ik aangenomen in Deventer bij De Jonge en Peters Advocaten. Daar heb ik allerlei zaken gedaan, met strafrecht erbij. Ik ging zelf verder en kwam uiteindelijk in een praktijk terecht die voor de helft uit strafrecht en voor de helft uit ondernemersrecht bestond.

Iedereen zei tegen me dat ik dat strafrecht beter kon laten zitten, omdat er weinig mee te ver-

dienen viel. 'Waarom richt je je niet volledig op de ondernemers?' Maar dat geneuzel over geld vond ik volmaakt oninteressant.

Ik kwam samen met mijn vrouw een pand tegen in Deventer. Ik wilde er vol voor gaan. Mensen verklaarden me voor gek. 'Strafrecht in Deventer? Daar is toch helemaal geen werk in te vinden.' Maar die tak van het recht is inmiddels aardig volwassen geworden en ik heb genoeg te doen.

Het is een advocatendoedoener, maar wij verdedigen de dader en niet de daad. Voor de daad hoef ik geen begrip te hebben. Voor de dader wel. We noemen heel snel iemand een crimineel, een verslaafde of een veelpleger. Maar dat is altijd maar 5 procent van een persoon. Er is toch niemand die 's ochtends opstaat en zegt: 'Zo, nu ga ik mijn criminele carrière eens even verder vormgeven.' Nee, het lóópt zo. Door een sticker op iemand te plakken, onmenselijk je die persoon: hij heeft geen leven, hij is alleen maar slecht.

In de zaak-Nijkamp, waarbij Gert Nijkamp werd neergeschoten toen hij zijn zoontje naar school bracht, heb ik schutter Angelo verdedigd die handelde in opdracht van iemand anders. Ik kan tot op de dag van vandaag niet geloven dat hij het gedaan heeft. Maar hij bekende op het bureau en is veroordeeld. En ook hij heeft een achtergrond: schulden, een kind op komst, drugsgebruik. Als zo iemand tegen de verkeerde personen aanloopt, kan het misgaan."

Les 5

Het leven is een loterij

"Ik heb drie dochters en ik voel door mijn vak nog meer hoe kwetsbaar ze zijn. Ze gaan op de fiets naar school en iedere dag zeg ik: 'Doe je wel voorzichtig?' Ze worden er gek van. Maar als ik het een keer niet zeg, heb ik daar de hele dag last van.

Er kan natuurlijk altijd iets gebeuren. Wij kunnen allemaal bij toeval het slachtoffer van iets worden. Het gaat over wie je tegenkomt in het leven. Welke keuzes je maakt. In wat voor omgeving je opgroeit. En ja, dan kan dat altijd nog verkeerd uitpakken. Natuurlijk weet ik dat de kans uiterst klein is, maar hij is er wel degelijk. Je kunt helaas niet alles tegenhouden. Het leven blijft een loterij-element in zich hebben. Ik ben altijd weer blij als ik mijn meiden veilig thuis heb." ■

“Als ik de winkel van mijn vader had overgenomen, was ik minder makkelijk in contact gekomen met andersoortige mensen.”

Ik heb enorme mazzel gehad in het leven. Als je kunt, moet je iets terugdoen

Jan Vlug

Jan Vlug (48) groeide op in Zaltbommel. Hij studeerde in 1991 af aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Daarna stortte hij zich op de advocatuur. Sinds 2003 maakt hij deel uit van Vlug, Huisman en Maarsingh Strafpleiters in Deventer. Hij doet zaken door het hele land. In 2005 was Vlug advocaat van Zakaria P. in de zaak rond de Hofstadgroep. In 2007 verdedigde hij schutter Angelo in de zaak-Nijkamp. Ook kreeg Vlug landelijke aandacht toen hij klusjesman Michael de J. verdedigde in de Deventer moordzaak. Zijn laatste grote zaak was die rond de moord op Marianne Vaatstra. Dader Jasper S. werd onlangs veroordeeld tot achttien jaar, waarna de zaak is gesloten.

Jan Vlug is getrouwd met Linda Blom en heeft drie kinderen.